

Případ č.5

Je pozitivní diskriminace cestou k narovnání nerovností?

K hledání odpovědi na tuto otázku použijeme případ, který uvádí známý americký profesor M. Sandel ve své práci: Spravedlnost: co je správné dělat? Praha: Karolinum, 2015, s. 177-178.

Jedná se o případ Charyl Hopwoodové, která se hlásila na právnickou fakultu Texaské univerzity, což je nejlepší právnická fakulta v tomto státě. Přestože Hopwoodová dosáhla průměr známek 3,8 a poměrně dobře uspěla i u přijímacích zkoušek na tuto fakultu, nebyla přijata. Je běloška a domnívala se, že její odmítnutí je nespravedlivé. Někteří z přijatých uchazečů byli Afroameričané a hispanoameričtí studenti, kteří měli nižší známky z předchozí školy a také u přijímacích testů než ona. Zmíněná fakulta uplatňovala systém pozitivní diskriminace, v rámci něhož dostávali přednost uchazeči z řad menšin. Když se hlásila na fakultu, tak tato škola měla za cíl při přijímání nových studentů každoročně zapsat asi 15 procent nových studentů z řad menšin. Ve skutečnosti byli přijati všichni studenti pocházející z menšin se známkami a výsledky testů podobnými jako Hopwoodová.

Hopwoodová svou při přednesla u federálního soudu, kde tvrdila, že se stala obětí diskriminace. Univerzita odpověděla, že jedním z cílů právnické fakulty je zvyšovat rasovou a etnickou diverzitu právníků v Texasu, včetně nejen advokátních kanceláří, ale také státní legislativy a soudů.

Tento případ nebyl v USA ani prvním, a ani posledním. Nejvyšší soud USA se musel v posledních desetiletích vypořádat z řadou podobných případů. Otázkou pro soudy je, zda pozitivní diskriminace při přijímání pracovníků a studentů porušuje právo na rovnou ochranu zákona zaručené Ústavou Spojených států.

Vaším úkolem bude zabývat se otázkou rovnosti: zda je takový postup, kdy se při přijímání studentů ke studiu zohledňuje příslušnost k nějaké kulturní či etnické skupině.

Pokuste se tuto otázku řešit na základě principů spravedlnosti, které navrhuje J. Rawls. Postupujte následovně:

a) Vysvětlete stručně, co je to pozitivní diskriminace? Jakou nerovnost chce „narovnat“, atd...?

b) Vysvětlete význam obou principů spravedlnosti, které navrhuje Rawls. Na základě prvního principu byste měli vysvětlit, která práva náleží uvedené uchazečce.

U druhého principu se soustřed'te na porozumění Rawlsova požadavku, že „přípustné nerovnosti musí vést k prospěchu každého“ a „všem musí být přístupné mocenské pozice a funkce“.

c) Na základě uvedených principů dovoďte a zdůvodněte, jaký postoj by Rawls zaujal k politice pozitivní diskriminace.

d) Pokud s jeho řešením nesouhlasíte, tak uveďte vlastní koncept.